

SZEGEDI ÍTÉLŐTÁBLA
Gf.II.30.180/2016/5. szám

A Szegedi Ítéltábla a Fekete Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Szenczi Szabolcs) által képviselt I. r., a II. r., a III. r., dr. Bedenek Attila ügyvéd által képviselt IV. r. felpereseknek - az Agrobróker Pénzügyi Szolgáltató és Tanácsadó Zrt. által képviselt **.I. r. alperes neve „f.a.”** I. r. és a Kovács, Réti, Szegheő Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Kovács Attila Ervin), valamint a Dr. Bacsa Judit Ügyvédi Iroda (ügyintéző ügyvéd: dr. Bacsa Judit) által képviselt II. r. alperesek ellen szerződés hatálytalansága iránt indított perében a Kecskeméti Törvényszék 2016. február 10. napján kelt 10.G.21.734/2015/29. számú ítélete ellen az I-III. r. felperesek 30., a IV. r. felperes 31. sorszáma alatt benyújtott fellebbezése alapján lefolytatott másodfokú eljárásban meghozta a következő

R É S Z Í T É L E T:

Az elsőfokú bíróság határozatát részítéletnek tekinti és azt **helybenhagyja.**

Kötelezi az I. és a II. r. felpereseket, hogy külön-külön 6350 - 6350 (hatezer-háromszázötven - hatezer-háromszázötven) Ft, a III. r. felperest, hogy 2 085 000 (kettőmillió-nyolcvanötezer) Ft, a IV. r. felperest pedig, hogy 139 500 (egyszázharminckilencezer-ötszáz) Ft másodfokú perköltséget 15 napon belül fizessenek meg a II. r. alperesnek.

Kötelezi az I. és a II. r. felpereseket külön-külön 15 000 (tizenötezer) - 15 000 (tizenötezer) Ft, a III. r. felperest 2 500 000 (kettőmillió-ötszázezer) Ft feljegyzett fellebbezési eljárási illeték Magyar Államnak, az állami adóhatóság felhívására történő megfizetésére.

Felhívja a IV. r. felperest, hogy 8 napon belül hivatalos lelet készítésének terhével fizessen meg 134 959 (egyszázharmincnégyezer-kilencszázötvenkilenc) Ft fellebbezési eljárási illetéket.

A részítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I N D O K O L Á S

A II. r. alperes 2010. március 24-e és április 6-a között műtrágyát értékesített az I. r. alperesnek 613 113 437 Ft értékben, amelynek ellenértéke 2010. március 29. és 2010. április 26-a közötti időszakban vált esedékessé. Az alperesek 2010. május 28. napján egyeztető tárgyalást tartottak, amelyen az I. r. alperes vállalta, hogy 2010. június 4-éig 100 000 000 Ft-ot átutal a II. r. alperesnek és hozzájárult ahhoz, hogy ingatlanaira a II. r. alperes javára jelzálogjog kerüljön bejegyzésre. Megállapodtak továbbá az I. r. alperes termékértékesítésekből keletkező árbevételeinek II. r. alperes javára történő jövőbeli engedményezéséről.

Ezt követően az I. r. alperes 2010. június 11. napján közjegyzői okiratba foglalt tartozáselismerő nyilatkozatot tett 599 658 000 Ft tekintetében, amelynek megfizetését 2010. augusztus 31. napjáig

vállalta. Egyidejűleg az alperesek az I. r. alperes ingatlanaira a II. r. alperes javára keretbiztosítéki jelzálogjogot alapítottak. Az I. r. alperes 2010. augusztus 25. napján 15 000 000 Ft-ot, augusztus 26. napján 10 000 000 Ft-ot, szeptember 14. napján 15 500 319 Ft-ot teljesített, így tartozása 558 082 090 Ft-ra csökkent.

Az I. r. alperesnek terményértékesítésből eredően 2010. szeptember 15-i lejáráttal 95 625 000 Ft, 2010. szeptember 20-i lejáráttal 46 700 000 Ft követelése állt fenn a **(B.)** Kft-vel szemben. Ezen összesen 142 375 000 Ft összegű követelését a 2010. augusztusában kötött szerződésekkel a II. r. alperesre engedményezte. A szerződésekben rögzítésre került, hogy a II. r. alperes az engedményezett követeléseket az I. r. alperes közjegyzői okiratban elismert tartozásának a csökkentésére fordítja. A **(B.)** Kft. 2010. október 25. napjáig a II. r. alperesnek a tartozást megfizette, a II. r. alperes 2010. október 13. és 2010. október 18. napján kompenzáló levelet küldött az I. r. alperesnek az engedményezett követelés beszámításáról.

Az I. r. alperes ellen 2010. év nyarán (2010. június 17. és 2010. szeptember 28-a közötti időben) hitelezői több esetben nyújtottak be felszámolás iránti kérelmet, amely eljárások megszüntetésre kerültek, mivel az I. r. alperes a hitelezők felé fennálló tartozását kiegyenlítette.

Az I. r. alperes tulajdonát képezte a **(K.)** Zrt. alaptőkéjének 74,58 %-át kitevő 167 204 000 Ft névértékű részvényt, amelyet a 2010. szeptember 2. napján kelt szerződéssel tartozásának kiegyenlítése érdekében ugyancsak a II. r. alperesre ruházott. Ezt meghaladóan 2010. október 25-e és november 18-a között kötött hat szerződéssel, összesen 315 217 475 Ft ellenértékben értékesített terményt a II. r. alperesnek, amely annak vételárát az I. r. alperessel szemben fennálló követelésének beszámításával egyenlítette ki.

A felperesi jogelődnek jelentős összegű le nem járt követelése állt fenn az I. r. alperessel szemben 2010. augusztusában. A 2010. október 28-án kelt megállapodással összesen 527 090 590 Ft 2010. novemberében lejáró követelése kiegyenlítésére 2011. évi teljesítési határidővel fizetési halasztást adott az I. r. alperesnek.

Az I. r. alperes hitelezője, a **(R.)** Zrt. 2010. október 26. napján az I. r. alpereshez bankbiztost nevezett ki, és a lejárt hitelszerződése meghosszabbításához nem járult hozzá. A pénzügyintézet a 2010. november 29. napján kelt engedményezési szerződéssel megszerezte az I. r. alperesnek az általa kötött szerződésekből eredő 1 074 304 317 Ft követelését 100 Ft ellenérték fejében.

A Bács-Kiskun Megyei Bíróság a 2010. november 30. napján benyújtott felszámolási kérelem alapján az Fpk.03-10-001346/13. számú végzésével elrendelte az I. r. alperes felszámolását, amelynek kezdő időpontja 2011. március 11. napja. A felperesi jogelőd a felszámolási eljárásban 1 459 348 499 Ft összegű hitelezői igényt jelentett be az I. r. alperessel szemben, amelyet az I. r. alperes felszámolója nyilvántartásba vett.

Az I. r. alperes felszámolója a Kecskeméti Törvényszék előtt 3.G.40.074/2012. számon indult perben előterjesztett keresetében - egyebek között - kérte az alperesek között az összesen 142 375 000 Ft összegű követelés engedményezésére vonatkozó szerződések érvénytelenségének megállapítását a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjára alapítottnak. A felperesi jogelőd mint az I. r. alperes hitelezője szintén megtámadta az engedményezési szerződéseket az alperesekkel szemben előterjesztett - ugyancsak a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjára alapított - keresetében. A Kecskeméti Törvényszéken G.40.075/2012. szám alatt lajstromozott pert a törvényszék a 3.G.40.074/2012. számú perhez egyesítette. A perben eljáró elsőfokú bíróság 54. sorszám alatt

hozott ítélete ellen benyújtott fellebbezés alapján eljáró Szegedi Ítéltábla a Gf.IV.30.083/2013/8. számú ítéletében az alperesek között 2010. október 25-e és november 18-a között létrejött 315 217 475 Ft összértékű 6 db mezőgazdasági termékértékesítési szerződés tekintetében a keresetet megalapozottnak találta a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjára alapítottnak. Megállapította, hogy a jelen per tárgyát képező engedményezési szerződéseket a felek 2010. augusztusában kötötték, ezért azok kívül estek a Cstv. 40. § (1) bekezdésében meghatározott időbeli határon. Erre figyelemmel a szerződések fedezetelvonó jellegét érdemben nem vizsgálta, és e körben a keresetet elutasította. A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Gfv.VI.30.227/2013/9. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

A felperesi jogelőd a Kecskeméti Törvényszéken 3.G.21.641/2013. számon előterjesztett és módosított keresetében 309 579 000 Ft és annak 2011. március 11. napjától járó, az 1959-es Ptk. 301/A. § (2) bekezdése szerinti mértékű késedelmi kamata megfizetésére kérte kötelezni a II. r. alperest. Keresetét arra alapította, hogy az alperesek között létrejött részvényadásvételi szerződés, valamint a 2010. augusztusban kötött engedményezési szerződések elvonták az I. r. alperessel szemben fennálló követelésének kielégítési alapját, ezért azok vele szemben hatálytalanok. Állította, hogy a szerződéskötések időpontjában az I. r. alperes fizetéseképtelenség közeli helyzetben volt, amelyről a II. r. alperes is tudott, hiszen vele illetve leányvállalataival szemben is jelentős tartozást halmozott fel az I. r. alperes. Álláspontja szerint a szerződések fedezetelvonó jellegét önmagában megalapozza az a tény, hogy az I. r. alperes tulajdonát képező részvények vételárának, valamint az engedményezési szerződések alapján a II. r. alperest terhelő ellenszolgáltatásnak a kiegyenlítése beszámítás útján történt.

Az I. r. alperes elismerte a szerződések fedezetelvonó jellegét azzal, hogy a kért jogkövetkezmény alkalmazására nincs lehetőség. Álláspontja szerint a II. r. alperessel szembeni követelés a felszámolási vagyron részét képezi.

A II. r. alperes elsődlegesen arra hivatkozott, hogy a keresettel érvényesített igény ítélt dolog, ezért a per megszüntetését kérte, érdemi védekezése pedig a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság 27. sorszámu ítéletével a keresetet elutasította.

A felperesi jogelőd és a II. r. alperes elsőfokú ítélettel szemben előterjesztett fellebbezése alapján másodfokú eljárás indult a Szegedi Ítéltáblán Gf.II.30.288/2014. számon. A másodfokú eljárásban megállapítást nyert, hogy a Zalai Törvényszék a 2014. május 13. napján kelt és 2014. június 17. napján jogerőre emelkedett 9.Fpk.20-11-02-0546/45. számú végzésével a felperesi jogelőd ellen indult felszámolási eljárást befejezetté nyilvánította, a felperesi gazdálkodó szervezetet jogutód nélkül megszüntette, egyidejűleg a felperesi jogelőd követelését egyes hitelezői között felosztotta. Ezt követően a felperesi jogelőd társaság 2014. június 17-i hatállyal törlésre került a cégnyilvántartásból.

A hitelezők közül az I-IV. r. felperesek bejelentették, hogy a megszűnt felperesi gazdasági társaság jogutódaiként perbe kívánnak lépni. Az ítéltábla 13. sorszámu végzésével a perbeli jogutódlást megállapította. Az I-IV. r. felperesek a jogelődjük által előterjesztett fellebbezést a felszámoló által rájuk engedményezett követelés erejéig fenntartották.

A Szegedi Ítéltábla a Gf.II.30.168/2015/12. számú részítéletével az elsőfokú bíróság ítéletének a részvényadásvételi szerződés hatálytalanságának megállapítására irányuló keresetet elutasító rendelkezését az I-IV. r. felperesek és az I-II. r. alperesek viszonylatában helybenhagyta, egyebekben

az elsőfokú ítéletet - az eljárási illeték és perköltség fizetésére vonatkozó rendelkezésére is kiterjedően - hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasította. Rendelkezett a részítélettel elbírált fellebbezési kérelmekhez kapcsolódó másodfokú perköltség és eljárási illeték viseléséről. Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezett rendelkezéséhez kapcsolódóan az I. és a II. r. felperes fellebbezési eljárási költségét külön-külön 6350 Ft-ban, a III. r. felperesét 1 550 000 Ft-ban, a IV. r. felperesét 83 300 Ft-ban, az I. r. alperesét 20 700 Ft-ban, a II. r. alperesét 1 645 860 Ft-ban állapította meg. Az engedményezési szerződések hatálytalanságával kapcsolatos keresetet illetően rámutatott, az ügyletkötések időpontja kizárta a Cstv-n alapuló igényérvényesítést, így a felperesi jogelőd jogosult a Ptk. 203. §-ára alapítottan kérni az ügyletek vele szembeni hatálytalanságának megállapítását, illetve annak jogkövetkezményeként a II. r. alperes marasztalását. Iránymutatása szerint ezért az elsőfokú bíróságnak érdemben kellett vizsgálnia, hogy a szerződések relatív hatálytalanságának az 1959-es Ptk. 203. §-ában írt feltételei fennállnak-e.

A megismételt eljárásban módosított keresetében az I. r. felperes 12 352 Ft, a II. r. felperes 3403 Ft, a III. r. felperes 108 431 181 Ft, a IV. r. felperes 6 188 461 Ft megfizetésére kérte kötelezni a II. r. alperest. Fenntartották azt az álláspontjukat, hogy az alperesek között létrejött engedményezési szerződések elvonták a jogelődjük igényének kielégítési alapját. Állították, a szerződés relatív hatálytalanságának megállapításához szükséges - az 1959-es Ptk. 203. § (1) bekezdésében írt - valamennyi feltétel együttesen fennáll. Kiemelték, az alapeljárásban F/25. sorszám alatt csatolt kimutatás igazolja, hogy a perbeli jogügyletek megkötésének időpontjában a felperesi jogelődnek mintegy 1,5 milliárd forint összegű követelése állt fenn az I. r. alperessel szemben, amely követelést alkotó tételek mindegyike az alperesek által kötött fedezetelvonó jogügyletek megkötését megelőző szállításokból, teljesítésekből keletkezett.

Érvelésük szerint a II. r. alperes rosszhiszeműségét az 1/2011. (VI. 15.) PK vélemény 5. pontja alapján önmagában a beszámítással való teljesítés ténye megalapozza. Utaltak arra, a Kecskeméti Törvényszék 3.G.40.074/2012/52. számú, valamint a Szegedi Ítéltábla Gf.IV.30.083/2013/8. számú ítéleteiben megállapítást nyert, hogy az alperesek az I. r. alperes fizetéseképtelenséggel fenyegető helyzetére tekintettel sorozatosan olyan szerződéseket kötöttek egymással, amelynek eredményeként a többi hitelező követelése elől vonták el a fedezetet, céljuk a szerződéskötésekkel az volt, hogy az I. r. alperes a tartozását a II. r. alperes részére megfizesse, és a teljesítésre biztosítékot nyújtson. Hangsúlyozták, e szerződések tárgyuknál fogva nem a felek szokásos üzleti gyakorlatába tartoztak, azok célja a II. r. alperes már fennálló követelésének a megtérülése volt. Véleményük szerint azt, hogy a II. r. alperes tudott az I. r. alperes fizetéseképtelenségéről, igazolja a (N.) Kft., valamint a II. r. alperes között 2010. április 20. napján létrejött engedményezési szerződés (3.G.21.641/2013/12/F/26.), amelyben a ... (N.) Kft. az I. r. alperessel szembeni 191 039 954 Ft összegű követelését kifejezetten bizonytalan követelésként ruházta át a II. r. alperes engedményesre.

Állították, a II. r. alperes a perbeli jogügylettel az I. r. alperes vagyonából olyan vagyonelemeket vont el, amelyek a felperesi jogelőd követelésének kielégítési alapját képezhatték volna, a vagyonkimentés eredményeként ugyanakkor a felperesi jogelőd követelésének kielégítése lehetetlenné vált, mivel az I. r. alperesnek nem maradt olyan egyéb szabad vagyoneleme, amely a felperesi jogelőd követelésének kielégítésére szolgálhatott volna.

Az I. r. alperes az alapeljárásban tett nyilatkozatait fenntartotta.

A II. r. alperes a kereset elutasítását kérte. Vitatta, hogy a szerződés relatív hatálytalansága megállapításának jogszabályi feltételei fennállnak. Előadta, 2010. május 28-án az I. r. alperessel szemben 819 442 000 Ft, míg a felperesi jogelődnek ugyanebben az időpontban mindössze 68 981

543 Ft lejárt követelése állt fenn. Álláspontja szerint észszerű és elvárható teljesítési sorrend volt az I. r. alperes részéről, hogy a korábban lejárt és a felperesi jogelőd esedékes követelését nagyságrenddel meghaladó II. r. alperesi követelés kielégítésére törekedett. Vitatta a felperes rosszhiszeműséggel kapcsolatos álláspontját, megítélése szerint ugyanis a beszámítás ténye önmagában ezt nem alapozza meg. Érvelése szerint a rosszhiszeműség megállapításához a felpereseknek azt kellett volna bizonyítaniuk, hogy tudott arról, miszerint konkrétan a felperesi jogelőd követelésének kielégítési alapját vonják el az engedményezési szerződések. Hangsúlyozta, az I. r. alperes vagyoni helyzetét az ügyletkötések időszakában kell vizsgálni, 2010. augusztusában pedig az I. r. alperesnek jelentős, a felperesi jogelőd követelését meghaladó értékű készletei, ingatlanai, követelései voltak.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. A felpereseket marasztalta a II. r. alperes jogi képviselőjével felmerült - követelésük arányában kiszámított - perköltségében, valamint a feljegyzett eljárási illeték összegében. Tényként állapította meg, hogy a perbeli szerződések megkötésének időpontjában a felperesi jogelődnek az I. r. alperessel szemben igény állapotába került követelése állt fenn. Nem találta ugyanakkor megállapíthatónak a rosszhiszeműség feltételének fennálltát. Rámutatott, az alperesek között nem állt fenn sem szervezeti kapcsolat, sem összefonódás, sem pedig egyéb érdekeltségi viszony, a követelés átruházásával pedig vagyonkimentés nem valósulhatott meg, mivel az átruházott vagyonnal az I. r. alperes a továbbiakban már nem rendelkezhetett. Hangsúlyozta, a felperesek nem bizonyították, hogy a II. r. alperes tudott vagy tudnia kellett a jogelődjük I. r. alperessel szemben fennálló követeléséről és arról, hogy a jogügylettel e követelés kielégítési alapját vonják el. Nem osztotta azt a felperesi álláspontot, miszerint önmagában a beszámítással való teljesítés ténye megalapozza a szerző fél rosszhiszeműségét. Rámutatott, az I. r. alperes szokásos üzleti tevékenysége körében árut illetve árbevételt ruházott át a II. r. alperesre a vele szemben fennálló lejárt tartozás kiegyenlítése végett, az I. r. alperesnek nem a vagyonkimentés, hanem a II. r. alperes felé fennálló tartozás kiegyenlítése volt a célja. Utalt arra, hogy az I. r. alperes a felperesi jogelőddel szemben fennálló tartozásait is számos esetben beszámítás illetve engedményezés útján egyenlítette ki. Hangsúlyozta, a felperesek nem vitatták, hogy az I. r. alperes jelzálog illetve vagyont terhelő zálogjog mellett 2010. augusztusában rendelkezhetett 142 000 000 Ft értékű fedezeti vagyonnal, illetve azt sem, hogy a felperesi jogelődnek ebben az időszakban még nem volt lejárt követelése az I. r. alperessel szemben. Kiemelte, a peradatokból megállapíthatóan az I. r. alperes a perbeli szerződések megkötését megelőzőleg és azt követően is mind a felperesi jogelődnek, mind pedig egyéb hitelezőknek törlesztette az esedékessé vált tartozásait, még 2010. októberében is 1 055 826 755 Ft-ot teljesített. Rámutatott, önmagában az, hogy a II. r. alperes a többi hitelezővel szemben előnyben részesült, kizárólag a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontja alapján szankcionálható, de polgári jogi értelemben a fedezetelvonás megállapításának nem lehet alapja. Elfogadta azt az alperesi érvelést is, miszerint a felperesek jogelődjé sem tekinthette az I. r. alperest fizetéseképtelennek, hiszen a későbbiekben is kötött jogügyletet az I. r. alperessel.

Az ítélet ellen a felperesek éltek fellebbezéssel.

Az I-III. r. felperesek fellebbezésükben az elsőfokú ítélet keresetük szerinti megváltoztatását kérték. Érvelésük szerint az elsőfokú ítélet tévesen és önmagával is ellentétesen foglalt állást az I. r. alperes fizetéseképtelenségét illetően, ennek alátámasztására a meghallgatott tanúk vallomását nyilvánvaló érdekeltségük okán a bíróság nem fogadhatta volna el. Álláspontjuk szerint a fizetéseképtelenség

megállapítása különleges szakértelmet igényel, amely szakértő bevonását teszi szükségessé. Ugyanakkor véleményük szerint a fizetéseképtelenség közeli helyzet elegendő a fedezetelvonás megvalósulásához. Az I. r. alperes fizetéseképtelenség közeli helyzetét a fellebbezésükben részletezett peradatokkal kívánták alátámasztani. Előadták, az engedményezési szerződések megkötésének időpontjában jogelődjük követelése még nem volt átütemezve, azaz még nem adott fizetési haladékot az I. r. alperes részére, így téves az a megállapítás, miszerint a II. r. alperesi követelés erősebb lett volna a felperesi jogelőd követelésénél.

Változatlan álláspontjuk szerint önmagában a beszámítással való teljesítés a rosszhiszeműség megállapítására alapot ad. Emellett a II. r. alperes rosszhiszeműségét igazolják érvelésük szerint az alperesek által kötött részvény-átruházási és egyéb szerződések, valamint Bene Zoltán és Mihálovics István tanúvallomása, amelyekből megállapíthatóan az alperesek közötti tárgyalásnak és a megállapodásnak az volt a célja, hogy a II. r. alperes követelése kielégítést nyerjen, a termény értékesítésére vonatkozó szerződéseket kizárólag ebből a célból kötötték, korábban ilyen tárgyú szerződéses kapcsolatuk nem volt. Kifejtették, az elsőfokú bíróság álláspontjával szemben elegendő azt bizonyítaniuk, hogy a II. r. alperes tudott arról, hogy az I. r. alperesnek más hitelezői is vannak, akik elől a vagyoni fedezetet elvonja. E körben lényegesnek ítélték, hogy az alperesek több, a perbelivel egyező szerződést is kötöttek, amelyekről jogerős ítélet állapította meg, alkalmasak voltak arra, hogy az I. r. alperes bankszámlájára ne folyjon be pénz, ami fedezete lett volna a további követelések kielégítésének.

Tévesnek minősítették azt az ítéleti megállapítást, miszerint az I. r. alperes a jogelődjük követelésének legalábbis részbeni kielégítéséhez szükséges vagyonnal rendelkezett a perbeli engedményezési szerződések megkötésekor. Kiemelték, az elsőfokú bíróság ezt a megállapítását a II. r. alperes által csatolt dokumentumokra alapította, azok valóságtartalmát azonban már az elsőfokú eljárásban is vitatták.

A IV. r. felperes az I-III. r. felperesek fellebbezésében foglalt indokok alapján kérte annak módosított keresete szerinti megváltoztatást, azaz a II. r. alperes 6 188 461 Ft megfizetésére kötelezését.

Az I. r. alperes fellebbezési ellenkérelmet nem terjesztett elő.

A II. r. alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Változatlan álláspontja szerint a csődjogilag fedezetelvonónak minősülő ügylet nem azonosítható az 1959-es Ptk. 203. § (1) bekezdésében meghatározott fedezetelvonó szerződéssel. A Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjában meghatározott, csődjogi értelemben vett fedezetelvonás megvalósulásához nem szükséges a szerző fél rosszhiszeműségének bizonyítása, elegendő csupán azt bizonyítani, hogy valamely hitelező a többihez képest előnyben részesült. Hangsúlyozta, az előzményi perben eljáró bíróságok a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjára alapított perben nem vizsgálták és nem is állapították meg a rosszhiszeműségét. Álláspontja szerint a fizetéseképtelenség a Cstv. 27. § (2) bekezdésében írt feltételek megvalósulása esetén állapítható meg, ezek az I. r. alperes tekintetében a perbeli szerződések megkötésekor nem álltak fenn. A felperesek által hivatkozott fizetéseképtelen helyzet pedig nem azonosítható a fizetéseképtelenség közeli helyzet fogalmával. Részletezte azokat az érveit, amelyekből levonható következtetés szerint az I. r. alperes vonatkozásában a fizetéseképtelenség közeli helyzet sem állt fenn a perbeli szerződések megkötésének az időpontjában. Hangsúlyozta, a jogos követelés kiegyenlítésére irányuló törekvés nem azonos a szerző fél rosszhiszeműségével. A fedezetelvonás az adós részéről vagyonkimentési szándékot feltételez, a vagyonkimentés azonban csak akkor valósul meg, ha az adós az átruházott vagyontárgy felett a rendelkezési jogát közvetve továbbra is gyakorolni tudja, ez viszont a perbeli esetben nem valósult meg. Kiemelte, önmagában az I. r. alperessel kötött jogügyleteinek a száma az I. r. alperessel való

összejátszását és a rosszhiszeműségét nem teszi megállapíthatóvá. Hangsúlyozta, a felperesi jogelőd a 90 napon kívül kötött ügyletek - köztük a perbeli engedményezési szerződések - tekintetében nem hivatkozott arra, hogy a támadott szerződések a Cstv. 40. § (1) bekezdés a) pontja szerinti csalárd ügyletnek minősülnek.

A fellebbezés **alaptalan.**

A szerződéskötéskor hatályos és a perben alkalmazandó Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. tv. (a továbbiakban: 1959-es Ptk.) 203. § (1) bekezdése szerint az a szerződés, amellyel harmadik személy igényének kielégítési alapját részben vagy egészben elvonták, e harmadik személy irányában hatálytalan, ha a másik fél rosszhiszemű volt, vagy reá nézve a szerződésből ingyenes előny származott. Ennek megfelelően a szerződés relatív hatálytalansága annak fedezetelvonó jellege miatt az alábbi konjunktív feltételek fennállása esetén állapítható meg:

- a szerződés megkötésének időpontjában a jogosult harmadik személynek a kötelezettel szemben követelése álljon fenn;
- a szerződéssel a jogosult igényének kielégítési alapját részben vagy egészben elvonták;
- a szerző félnek a szerződésből ingyenes előnye származott, vagy rosszhiszemű volt.

Bármelyik feltétel hiánya esetén a szerződés fedezetelvonó jellege nem állapítható meg.

Az nem volt vitás a perben, hogy a felperesek által kifogásolt engedményezési szerződések megkötésének időpontjában a felperesek jogelődjének az I. r. alperessel szemben követelése állt fenn. A fedezetelvonás megállapításának további feltétele, nevezetesen, hogy az I. r. alperes nem rendelkezett egyéb olyan vagyonnal, amely a felperesi jogelőd követelésére fedezetet nyújthatott, a rendelkezésre álló peradatok alapján nem állapítható meg. E kérdés tisztázására az I. r. alperes vagyoni helyzetének teljes körű vizsgálatát feltáró szakértői vélemény beszerzése lett volna szükséges. E körülmény tisztázatlansága azonban nem jelenti akadályát a jogvita érdemi elbírálásának. Egyetért ugyanis az ítélőtábla az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, miszerint a fedezetelvonás megállapíthatóságának további jogszabályi feltétele, nevezetesen a II. r. alperes rosszhiszeműsége hiányzik.

Az 1959-es Ptk. számos rendelkezése jelentőséget tulajdonít annak, hogy az adott polgári jogviszonyban érintett személy magatartása jó- vagy rosszhiszeműnek minősül, és adott esetben a rosszhiszemű magatartást szankcionálja. Ugyanakkor magát a rosszhiszeműséget sem általánosságban, sem az egyes konkrét törvényi rendelkezésekhez kapcsolódóan nem definiálja, így minden esetben a bíróságnak kell megítélnie a polgári jog alapelvei - különösen a jóhiszeműség és a tisztesség elve, mint valamennyi magánjogi jogviszonyban érvényesülést kívánó követelmény -, a konkrét jogvitában alkalmazandó törvényi rendelkezés és az ügy valamennyi körülménye alapján a rosszhiszeműségre alapított igény megalapozottságát.

Az 1959-es Ptk. 203. §-ának alkalmazása során az adóssal fedezetelvonó szerződést kötő fél rosszhiszeműségének megítélése szempontjából a bíróságnak alapvetően két körülményt kell vizsgálnia: egyfelől azt, hogy a szerző fél a szerződés megkötésének időpontjában tudott-e, vagy a körülmények szerint tudnia kellett-e arról, hogy harmadik személynek (a hitelezőnek) követelése áll fenn az adóssal szemben, és hogy az adóssal kötött szerződése a hitelező követelésének kielégítési alapját részben vagy egészben elvonja, másfelől hogy a szerződést milyen célból kötötte. Ha tudott, vagy tudnia kellett a szerződés fedezetelvonó jellegéről, és szándéka a fedezet elvonására, az adós hitelezőinek kijátszására irányult, rosszhiszeműsége megállapítható. Ha viszont nem volt tudomása az adós fizetéseképtelenségéről vagy ahhoz közeli helyzetéről, avagy tudott ugyan erről, de a szerződéskötéssel nem arra irányult a szándéka, hogy az adós hitelezői követelésének kielégítését

meghiúsítsa, magatartása nem minősíthető rosszhiszeműnek.

Abban egyetért az ítélőtábla a felperesekkel, hogy a perbeli engedményezési szerződések megkötésének időpontjában az I. r. alperes fizetéseképtelenséghez közeli helyzetben volt, tény ugyanis, hogy 2010. tavaszától fizetési kötelezettségeit rendre elmulasztotta határidőben kiegyenlíteni, emiatt hitelezői több ízben felszámolási eljárást is kezdeményeztek vele szemben. Az I. r. alperes megrendült anyagi helyzetéről tudnia kellett a II. r. alperesnek is, hiszen az őt megillető követelések teljesítésével is késedelembe esett az I. r. alperes, és éppen emiatt került arra sor, hogy az alperesek 2010. májusában egyeztessenek az I. r. alperes lejárt tartozásainak mikénti rendezéséről. Az a tény, hogy az I. r. alperes jelentős részben az őt harmadik személyekkel szemben megillető követeléseket ajánlotta fel a II. r. alperesnek a pénzfizetéssel történő teljesítés helyett, ugyancsak felismerhetővé tehetette a II. r. alperes számára, hogy az I. r. alperes fizetőképessége veszélyben van. Nyilvánvaló, hogy éppen azért fogadta el az engedményezéssel és a részvények tulajdonjogának átruházásával történő teljesítést, mert így látta biztosítotttnak azt, hogy az I. r. alperessel szemben fennálló nagy összegű követelése kiegyenlítésre kerüljön. Az, hogy 2010. augusztusában mennyiben volt tisztában az I. r. alperes tényleges vagyoni helyzetével, tudott-e az I. r. alperes felperesi jogelőddelel és más hitelezőkkel szemben fennálló tartozásairól, a rendelkezésre álló adatokból nem állapítható meg, így az sem állítható teljes bizonyossággal, hogy tudott arról, hogy a perbeli engedményezési szerződések elvonják az I. r. alperes más hitelezői elől a kielégítési alapot. Mindennek azonban a perbeli jogvita szempontjából nincs jelentősége, hiányzik ugyanis a rosszhiszeműség megállapíthatóságának a fentebb kifejtettek szerinti másik nélkülözhetetlen feltétele, nevezetesen a II. r. alperes részéről megvalósuló fedezetelvonási célzat.

Amint azt a elsőfokú bíróság is helyesen megállapította, önmagában a beszámítással történő teljesítés ténye nem alkalmas annak bizonyítására, hogy a II. r. alperest az ügyletkötéssel az I. r. alperes többi hitelezőjének kijátszására irányuló szándék vezette. A beszámítás a teljesítés 1959-es Ptk. 296. §-ában szabályozott törvényes formája, a tartozások rendezésének az üzleti, gazdasági életben gyakran alkalmazott, az üzleti tisztesség követelményeinek megfelelő, szokásos módja. Ennek megfelelően a bírói gyakorlat sem tekinti fedezetelvonónak az olyan jogügyletet, amely a szerző fél adóssal szembeni követelésének kielégítésére irányul (EBH2002. 628). Itt utal az ítélőtábla arra, hogy a felperesek által nem vitatottan jogelődjük is beszámítás útján jutott hozzá a I. r. alperestől többszáz millió Ft összegű követeléséhez.

Arra nézve, hogy a kötelezettnek milyen szempontok alapján kell a jogcím, lejárati, összeg szerint a különböző tartozásait kiegyenlíteni, ha vele szemben egyidőben több hitelezőnek áll fenn követelése - eltekintve a végrehajtási vagy csőd- és felszámolási eljárás keretében érvényesített követelésektől - nincs általános törvényi szabályozás. Ezért az, ha az egyik hitelező a saját követelésének kiegyenlítéséről úgy állapodik meg az adóssal, hogy ennek során figyelmen kívül hagyja a többi hitelező tartozását, a követeléséhez hozzájutó hitelezőt még nem teszi rosszhiszeművé. Az ilyen szerződés minősülhet az érintett hitelezőt előnyben részesítőnek, és ekként olyannak, amely a Cstv. 40. § (1) bekezdés c) pontjára alapítottan megtámadható, de nem jelenti azt, hogy pusztán ez okból család, a többi hitelező megkárosításának szándékával kötött ügyletnek lenne minősíthető.

A perbeli engedményezési szerződések relatív hatálytalanságának megállapíthatósága szempontjából nem hagyható figyelmen kívül, hogy a II. r. alperes maga is hitelezője volt az I. r. alperesnek, a felperesek által kifogásolt ügyletekkel törvényes módon saját jogos és lejárt követeléséhez jutott hozzá, az pedig, hogy ennek során a többi hitelező érdekeit nem helyezte a saját érdekei elé, nem ütközik sem a jóhiszeműség és tisztesség, sem az általában elvárható magatartás 1959-es Ptk. 4. § (1) és (4) bekezdésében rögzített követelményébe, következésképpen ez okból

magatartása nem lehet rosszhiszemű.

Mindennek nem mond ellent a Legfelsőbb Bíróság fedezetelvonó szerződés egyes jogalkalmazási kérdéseiről szóló 1/2011. (VI. 15.) PK véleménye felperesek által hivatkozott 5. pontjának az a megállapítása, amely szerint rosszhiszeműnek minősülhet a szerző fél akkor is, ha az általa adott ellenszolgáltatás a jogosult kielégítésére alkalmatlan, például azért, mert az ellenértéket nem tényleges ellenszolgáltatással, hanem beszámítással teljesíti. Az idézett vélemény sem minősítette ugyanis kategorikusan rosszhiszeműnek a beszámítással teljesítő szerző felet, csupán azt rögzítette, hogy az ellenszolgáltatás ilyen módon való teljesítése adott esetben utalhat arra, a szerző felet az ügyletkötésre a fedezetelvonás szándéka vezette. Amint azonban azt a PK vélemény is hangsúlyozza a továbbiakban, „a bírói gyakorlat kialakítása során meg kell találni a jogosult, a kötelezett és a szerző fél jogos érdekeinek méltányos egyensúlyát, és ennek során kell értékelni a feleknek a szerződéskötés körében tanúsított jó- vagy rosszhiszeműségét.” Ez utóbbi iránymutatásból levonható az a következtetés, hogy a beszámítással történő teljesítést a Kúria sem tekinti önmagában a rosszhiszeműséget

megalapozó körülménynek, az adott tényállás függvényében dönthető el, hogy a relatív hatálytalanság e jogszabályi feltétele fennáll-e. A PK vélemény nem ellentétes tehát az 1959-es Ptk. 203. §-ának azzal az értelmezésével, amely szerint „a fedezetelvonóvá minősítéshez nem elegendő, hogy a szerző fél tudott vagy tudnia kellett az adós tartozásáról és az egyéb fedezet hiányáról, hanem szükséges annak megállapíthatósága is, hogy a fedezetelvonónak állított ügylet nem olyan egyéb jogos érdeket szolgált, ami - az adott ügyben, bírói mérlegelés szerint - kizárhatja a rosszhiszeműséget.... A rosszhiszeműség és ezzel a fedezetelvonás akkor állapítható meg, ha bizonyított, hogy a szerző fél valós szándéka a másik hitelező fedezetének elvonása volt, és az adóssal kötött ügylet elsődlegesen ezt, és nem a szerző fél saját követelésének kielégítését szolgált (Fabók Zoltán: Lehet-e fedezetelvonó a visszterhes szerződés? A rosszhiszeműség tartalmáról - Magyar Jog 2014. március, 3. szám).

Az nem kétséges, hogy a per tárgyát képező engedményezési szerződések megkötésével a II. r. alperes szándéka követelésének megtérülése volt, viszont ezzel ellentétes olyan peradat, hogy az ügyletkötés elsődleges célja az I. r. alperes más hitelezője kielégítésének megghiúsítása lett volna, nem áll rendelkezésre. A II. r. alperes a szerződéskötéskor az észszerű gazdálkodás követelményeinek megfelelően saját jogos érdekeitől motiválva járt el, nem sértette meg az általában elvárható magatartás követelményét azzal, hogy más hitelezők igényeit nem tartotta szem előtt, így magatartása nem tekinthető rosszhiszeműnek.

A kifejtettekre tekintettel a relatív hatálytalanság jogszabályi feltételeinek hiányában az elsőfokú bíróság megalapozottan utasította el a felperesek keresetét. A felperesi jogelőd hitelezői közül csak a jelen felperesek léptek jogutódként perbe, a perbe nem lépett hitelezők között felosztott követelésrész tekintetében a bíróság határozatot nem hozott, ezért az elsőfokú bíróság ítéletét az ítéletábra részítéletnek tekintette (Pp. 213. § (2) bekezdés), és azt a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az eredménytelenül fellebbező felpereseket a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte a II. r. alperes ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének a megfizetésére, amelynek összegét az I., II. és IV. r. felperes tekintetében a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja - a III. r. felperest érintően pedig a 3. § (2) bekezdés c) pontja -, valamint az (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján állapította meg.

Az Itv. 74. § (3) bekezdése alapján alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján kötelezte a felpereseket a fellebbezési eljárási illeték megfizetésére. Az Itv. 74. § (1a.) bekezdése értelmében a 10 000 Ft-ot meghaladó eljárási illeték kiszabás alapján az állami adóhatóság által meghatározott számlaszámra átutalással is megfizethető. Ebben az esetben az állami adóhatóság az illetékköteles iratnak az illetékkiszabásra történő bemutatását az eredeti iraton igazolja, és arra felvezeti az ügy adóhatósági ügyszámát is, majd a bejelentés alapján hozott fizetési meghagyást - annak jogerőre emelkedését követő 8 napon belül - az eljáró bíróságnak is megküldi. A IV. r. felperes állította, hogy a fellebbezést illetékkiszabásra

bemutatta az adóhatóságnak, ez azonban egyértelműen nem igazolt, az adóhatóság sem küldte meg a fizetési meghagyást az ítéltáblának, ezért az ítéltábla a IV. r. felperest az Itv. 73/A. § (4) bekezdése alapján hivatalos lelet készítésének terhével hívta fel az illeték megfizetésére.

S z e g e d, 2016. október 19.

Dr. Szeghő Katalin sk.
a tanács elnöke

Zanóczné dr. Ocskó Erzsébet sk.
előadó bíró

Dr. Lengyel Nóra sk.
táblabíró